

omkring 3 pct., svarende til det tredobbelte af tilvæksten i det øvrige Danmark. Da særlig børnedødeligheden er faldet, må man forvente, at antallet af personer i de produktive aldersgrupper (15-54 år) vil stige meget kraftigt fremover, og man må forudse, at problemerne med „de store årgange“ fra midten af 1960'erne vil blive meget følelige i Grønland.

Med den stærkt voksende købekraft, som er fulgt med befolkningstilvæksten og reallønstigningen, har Den kongelige grønlandske Handel væsentligt måttet rette sine bestræbelser mod udbygningen af forsyningsstjenesten, idet den forøgede omsætning og hensynet til nye varegrupper har medført krav om opførelse af større og bedre egnede lagerbygninger, butikker m. v.

Fra 1952 til 1957 er omsætningen i Handelens butikker steget fra 30,8 til 59,9 mill. kr. Samtidig har der været en kvantumsmæssig stigning på ca. 60 pct.

Opretholdelse og forbedring af den voksende befolknings eksistensgrundlag kan kun finansieres gennem stigende produktion eller forøgede tilskud. De investeringsmidler, som har været til rådighed, og den af forholdene dikterede investeringspolitik har ikke hidtil gjort det muligt gennem investeringer i produktive anlæg at skabe en produktionsmæssig baggrund for den stedfundne reallønstigning.

Muligheden for at udvikle et produktivt erhvervsliv i Grønland i øjeblikket må først og fremmest søges i fiskeriet.

Befolkningen har i løbet af det sidste årti vist sin evne til at gå ind i dette erhverv. På grundlag af praktiske fiskerierfaringer samt undersøgelser af såvel teknisk som fiskeribiologisk art og under hensyntagen til den voksende befolkning har man derfor opstillet en udviklingsplan for fiskeriet med henblik på at give den grønlandske befolkning mulighed for selv at medvirke til at skabe et rimeligt forhold mellem levestandard og effektivitet i samfundets produktion.

De nuværende fiskerianlægs placering og størrelse er i høj grad præget af den befolkningsfordeling, som Grønlands tidligere hovederhverv, fangererhvervet, forudsatte, nemlig bebyggelser med en fåtallig befolkning spredt over hele vestkystområdet. Disse produktionsanlæg skaber kun mulighed for landing af relativt små kvanta fisk og begrænser således størrelsen af fiskefartøjerne.

Fiskeriet er derfor hidtil kun blevet drevet med små ro- og motorbåde, som dels er yderst følsomme over for vejrforholdene, dels har en begrænset aktionsradius, der ikke giver mulighed for at følge

fiskeforekomsterne uden for fjordområderne. En stabil udnyttelse af anlæggene er under disse omstændigheder som regel uopnåelig.

I de nævnte anlæg — ca. 80 — kan der kun produceres saltet eller tørret fisk. Kun torsk og hellefisk kan behandles på denne måde, og da hellefiskens udbredelse er begrænset, har torsken i realiteten været den eneste fisk, grønlandske fiskere har kunnet basere tilværelsen på. Forekomsterne af havkat, rødfisk og rejer kan ikke udnyttes i sådanne anlæg. Samtidig er enhver form for fisketilvirkning i så lille en skala dyr. Det gælder selv for en så enkel og primitiv tilvirkning som saltning af torsk. Produktionen fordyres yderligere ved den nævnte spredning af produktionsstederne, som nødvendiggør kostbare transporter af salt, indpakningsmaterialer og færdigvarer.

Der produceres i Grønland en saltfisk af høj kvalitet — den grønlandske, hvidvingede saltfisk — som har fundet afsætning i Middelhavslandene. Det har imidlertid vist sig umuligt at udvide dette marked i takt med den stigende produktion. I de primitive salterier er det da kun muligt at gå over til produktion af sortvinget saltfisk, for hvilke der opnås væsentlig lavere priser i hård konkurrence med tilsvarende saltfisk fra andre lande, hvor produktionen finder sted i langt større skala og blandt andet derfor på mere rationel basis.

Der er samtidig opstået et stort og stadigt voksende marked for frosne fiskeprodukter, dels bestående af helt nye forbrugere, dels på direkte bekostning af det gamle saltfiskmarked. Det ville derfor være hensigtsmæssigt, om man kunne etablere en vekselvirkning mellem saltfiskproduktion og fryseproduktion.

Ved et sådant arrangement, der vil medføre en koncentration af produktionen, vil der opnås betydelige besparelser, idet man på grund af tilstedeværelsen af egentlige industrianlæg i betydeligt omfang vil kunne undgå udvidelse af de mindre salterier, efterhånden som befolkningen tiltager, og fiskerierhvervet udvikles. Det herved skabte incitament til en frivillig befolkningskoncentration vil endvidere føre til meget væsentlige besparelser i de offentlige investeringer også på andre områder.

Fryseanlæg har endvidere den fordel, at flere fiskearter kan indgå i produktionen. En sådan udvidelse af råstofgrundlaget vil efter sagens natur på samme tid give fiskerne langt større muligheder for rationelt fiskeri og nedbringe omkostningerne pr. produceret enhed. Tilsvarende vil de meget store rejeforekomster kunne udnyttes i egentlige hermetikfabrikker og med betydelig økonomisk